

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **S. L.**, zastoupeného JUDr. Martinem Mikyskou, advokátem se sídlem Malá Skála 397, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 20. 11. 2002, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 2 Cad 23/2003, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 6. 2006, č. j. 2 Cad 23/2003 - 136,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 20. 11. 2002, žalovaná podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) zamítla žádost žalobce (dále též „stěžovatel“) o přiznání neprávem odepřené dávky. Žalovaná uvedla, že žalobce byl ode dne 16. 10. 1990 uznán plně invalidním podle § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995 (dále jen „zákon č. 100/1988 Sb.“), neboť byl schopen vykonávat soustavné zaměstnání jen zcela nepřiměřeně svým dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání. Proto žalovaná žalobci rozhodnutím ze dne 21. 2. 1995 přiznala od 27. 10. 1990 plný invalidní důchod z důvodu tzv. stavovské invalidity. Podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Písku ze dne 4. 3. 1998 pak žalobce nebyl uznán plně invalidním podle § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., ani podle § 39 zákona o důchodovém pojištění, nýbrž byl uznán toliko částečně invalidním podle § 44

odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Žalobci byl proto rozhodnutím ze dne 17. 3. 1998 odňat od 22. 4. 1998 plný invalidní důchod. S rozhodnutím žalobce nesouhlasil, neboť posudek podle něj nezohlednil jeho neustále se zhoršující zdravotní stav. Žalobce byl přesvědčen, že mu byl plný invalidní důchod odňat neprávem; proto byl opětovně posouzen jeho zdravotní stav. Podle záznamu o jednání lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Písku ze dne 31. 7. 2002 není žalobce plně invalidní podle § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., ani podle § 39 zákona o důchodovém pojištění, je však částečně invalidní podle § 44 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění s tím, že částečná invalidita trvá od 22. 4. 1998. V případě žalobce nejde o neschopnost pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav vykonávat soustavné zaměstnání, ani o schopnost pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav vykonávat soustavné zaměstnání s vážným zhoršením zdravotního stavu, nebo jen za zcela mimořádných podmínek, anebo vykonávat soustavné zaměstnání jen zcela nepřiměřeně jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání. Podle žalované se nejedná o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, jde však o pokles nejméně o 33 %. Jelikož žalobce není od 22. 4. 1998 plně invalidní, nedošlo v jeho případě neprávem k odnětí plného invalidního důchodu.

Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 5. 6. 2006, č. j. 2 Cad 23/2003 - 136, žalobu proti tomuto rozhodnutí jako nedůvodnou zamítl. Soud uvedl, že při rozhodování vycházel především z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, která přezkoumala zdravotní stav žalobce. Na základě stanovené klinické diagnózy spočívající v oboustranném syndromu kaprálních kanálů léčeném operativně s přetrvávajícími obtížemi s tím, že při neurologických vyšetřeních nebylo zjištěno výraznější postižení nervových kořenů, komise podřadila zdravotní stav žalobce kapitole XV., oddílu H, položce 24, písm. b) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. Posudková komise dospěla k závěru, že pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobce činil ke dni vydání napadeného rozhodnutí 40 %; přitom řádně zdůvodnila závěr, že žalobce byl částečně invalidní k datu 22. 4. 1998 i ke dni 20. 12. 2002. Stejný závěr učinil i Institut postgraduálního vzdělávání v Praze (dále jen „IPVZ“), jenž konstatoval, že žalobce byl k datu 22. 4. 1998 i ke dni 20. 12. 2002 částečně invalidní. Postižení páteře žalobce bylo stabilizované, klinický nález neodůvodňoval přiznání plné invalidity; pracovní žalobce omezovalo oboustranné postižení karpálních tunelů a šlach prstů rukou. V té době byl žalobce opakovaně léčen a reoperován, avšak ani to neodůvodňovalo přiznání plné invalidity. Posudky odpovídaly správnému posouzení zdravotního stavu žalobce v mezidobí od 21. 2. 1995, kdy byl žalobci přiznán plný invalidní důchod od 16. 10. 1990, do 22. 4. 1998, kdy došlo ke stabilizaci postižení páteře, které bylo svým dopadem na pracovní potenciál mírné. Rovněž vertebrogenní potíže byly mírné, neprogredovaly, klinický nález i nález při vyšetření byl stabilizovaný. Znalecký ústav vyslovil nesouhlas s kritikou posudku ILF z roku 1993 a doplňku z roku 1994. že při posouzení k datu 19. 10. 1990 nedošlo k nadhodnocení.

Soud shledal posudky za úplné a přesvědčivé, ztotožnil se se závěrem, že žalobce byl k datu odnětí plného invalidního důchodu částečně invalidní, a to jak podle § 37 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., tak podle § 44 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Soud vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Případné nové nálezy po tomto datu nemají vliv na přezkoumání rozhodnutí. Žalobcem namítaný nedostatečně zjištěný skutkový stav byl podle soudu zjištěn dostatečně, diagnóza byla řádně stanovena a bylo posudkově posouzeno, že k datu vydání napadeného rozhodnutí o odnětí plného invalidního důchodu žalobce nesplňoval podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu. Jeho zdravotní stav byl přitom posuzován podle zákona č. 100/1988 Sb. i podle zákona

o důchodovém pojištění. Pro rozhodnutí byl rozhodný pouze pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti; jiné okolnosti nebylo možné zohlednit, neboť dávka ve formě plného nebo částečného invalidního důchodu je podmíněna pouze zdravotním stavem. Soud dále zamítl návrh na výslech MUDr. J. B., zástupce znaleckého kolektivu IPVZ, který se podílel na vypracování znaleckého posudku, neboť znalecký posudek řádně a zcela vyčerpávajícím způsobem odpověděl na otázky pro znalecký kolektiv, a nejsou proto dány pochybnosti o správnosti závěrů ve znaleckém posudku. Ze všech těchto důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatel namítl, že rozsudek zbytečně analyzuje, z jakého důvodu není žalobce plně invalidní podle zákona o důchodovém pojištění. Argumentace žalobce přitom spočívala v tvrzení, že žalobce je nadále plně invalidní podle § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., tedy se zřetelem na § 78 zákona o důchodovém pojištění. Z hlediska dokazování byl proveden důkaz dvěma posudky Posudkových komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v Českých Budějovicích a v Praze, jímž soud nic nevytkl, ačkoliv tyto posudky jsou ve světle znaleckého posudku Katedry posudkového lékařství IPVZ nesprávné v posouzení dvou klíčových otázek. První z nich byla, jaké zaměstnání bylo u žalobce „dosavadním zaměstnáním“ z hlediska aplikace § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb. Obě posudkové komise trvaly na tom, že to nebyla profese lamače uranových dolů, jakkoliv již takový závěr již v minulosti učinil Krajský soud v Českých Budějovicích i Vrchní soud v Praze. Znalecký posudek oproti tomu považuje za dosavadní zaměstnání žalobce profesi lamače uranových dolů. Dále byl podle posudkových komisí zdravotní stav žalobce posudkově nadhodnocen, ačkoliv podle znaleckého posudku IPVZ k posudkovému nadhodnocení nedošlo. Posudky posudkových komisí na straně jedné a znalecký posudek na straně druhé jsou tedy shodné v závěrech, nikoliv však v argumentaci ke klíčovým otázkám; je tedy dán rozpor mezi důkazními prostředky. Proto bylo podle stěžovatele vadou řízení před soudem, když soud při jednání neumožnil, aby byl slyšen zástupce zpracovatele znaleckého posudku IPVZ, tím spíše v situaci, kdy žalobce na rozpory poukazoval. Ze znaleckého posudku IPVZ byl přijat závěr, že dosavadním zaměstnáním žalobce byla profese lamače uranových dolů a že zdravotní stav nebyl v původním posudku nadhodnocen. Rozhodnutím žalované ze dne 21. 2. 1995 byl tedy žalobci přiznán tzv. hornický stavovský důchod oprávněně. Základní otázka tedy byla, nakolik se od předchozího oprávněného přiznání plného invalidního důchodu změnil zdravotní stav a pracovní potenciál žalobce, že již není plně invalidní podle § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb. Jde tedy o případnou změnu zdravotního stavu žalobce od 21. 2. 1995 ke dni 22. 4. 1998, resp. ke dni 20. 11. 2002. Žalobce ve vyjádřeních namítal, že je v této skutkové otázce obsažen vnitřní rozpor, neboť znalecký posudek na jedné straně potvrzuje správnost původního znaleckého posudku, konstatuje stabilizaci zdravotního stavu, poté však konstatuje, že žalobce již není plně invalidní podle § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb. Na tyto rozpory žalobce poukazoval a k jejich odstranění navrhoval slyšení zástupce znaleckého kolektivu při ústním jednání před soudem. Pokud krajský soud namítané rozpory neshledal a rozhodl se tohoto zástupce neslyšet, porušil zásadu bezprostřednosti a ústnosti provádění dokazování ve smyslu § 127 odst. 1 o. s. ř., podle něhož se soud může pouze v odůvodněných případech namísto výslechu znalce spokojit s písemným posudkem znalce. Za takový případ však nelze považovat situaci, kdy jedna procesní strana namítá vnitřní rozpor ve znaleckém posudku a chce pochybnosti odstranit výslechem zpracovatel znaleckého posudku. Soud měl tedy tento důkaz provést nejen znaleckým posudkem, nýbrž i výslechem znalce, neboť takový je řádný způsob provedení důkazu znaleckým posudkem. Pokud tak v souzené věci krajský soud nepostupoval, dopustil se podle názoru stěžovatele vady řízení, jež mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí. Řízení před soudem dále podle stěžovatele vykazuje

tzv. opomenutý důkaz. Zástupce žalobce předložil vyjádření doc. H. ke znaleckému posudku IPVZ. Soud se však s tímto vyjádřením nevypořádal jako s důkazním prostředkem – důkazem, ačkoliv toto vyjádření podporovalo hodnocení důkazu znaleckým posudkem IPVZ. Tím se soud dopustil vady řízení, kterou Ústavní soud označuje za tzv. opomenutý důkaz. Stěžovatel dále poznamenal, že soud se při stanovení výše odměny za znalecký posudek nevypořádal s tím, že podstatná část posudku je jen opisováním jiných podkladů a zdravotní dokumentace žalobce, takže vlastní rozbor případu a odpověď na otázky žalobce představují jen malou část znaleckého posudku. Navíc soud pominul překročení lhůty k vypracování znaleckého posudku, za což měla být podle stěžovatele snížena odměna. Podle žalobce by soudy měly vést znalecké ústavy k disciplíně ohledně dodržování lhůt, neboť opačným přístupem snižují autoritu soudů a přispívají k nedůvodnému prodlužování řízení. Stěžovatel navrhl, aby rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 6. 2006, č. j. 2 Cad 23/2003 - 136, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

První důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena.

K námitce žalobce, že posudkové komise ani znalecký kolektiv IPVZ dospěly k závěru, že by „dosavadním zaměstnáním“ podle § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb. nebyla profese lamače uranových dolů, soud považuje za nutné předeslat, že předmětem tohoto soudního přezkumu není rozhodnutí žalované z roku 1995, jímž byl žalobci od roku 1990 přiznán tzv. stavovský invalidní důchod. Soudnímu přezkumu není podrobena ani rozhodnutí žalované z roku 1998, jímž byl žalobci tento plný invalidní důchod odňat. Předmětem soudního přezkumu je v souzené věci rozhodnutí žalované z roku 2002, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o přiznání neprávem odňaté dávky – tedy podle žalobcova přesvědčení neprávem odňatého stavovského invalidního důchodu. Z tohoto důvodu bylo podstatným zjištěním, na základě jakých skutečností žalovaná žalobci v roce 1998 tento invalidní důchod odňala. Účelem tohoto soudního přezkumu však není posuzovat, za jakých okolností a z jakých důvodů žalovaná žalobci v roce 1995 invalidní důchod přiznala. Značné množství argumentů žalobce v kasační stížnosti se týká přiznání stavovského invalidního důchodu v roce 1995 a pro rozhodnutí o této kasační stížnosti jsou právně irelevantní. V souzené věci podléhalo soudnímu přezkumu rozhodnutí, jímž žalovaná v souladu s § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění zamítla žádost žalobce o přiznání neprávem odeprané dávky. Soud tedy měl za úkol posoudit, zda žalovaná při svém rozhodování správně posoudila zdravotní stav žalobce.

Pokud jde o dokazování provedené v řízení před krajským soudem, Nejvyšší správní soud považuje především za nutné zdůraznit, že posouzení zdravotního stavu žalobce věnoval krajský soud značnou pozornost. V rámci soudního řízení si soud vyžádal dva posudky posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí a dále posudek znaleckého kolektivu IPVZ. Nejvyšší správní soud se, stejně jako krajský soud, ztotožnil s názorem znaleckého kolektivu, že zdravotní stav žalobce neumožňoval ponechání plné invalidity, a to z toho důvodu, že došlo ke stabilizaci jeho zdravotního stavu. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 7. 8. 2003, č. j. 3 Ads 7/2003 - 42, publikovaném pod č. 198/2004 Sb. NSS, dospěl k závěru, že *„důvodem zániku plné invalidity nemusí být vždy jen zlepšení zdravotního stavu, ale i stabilizace zdravotního stavu, neboť sama stabilizace dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu spojená s adaptací člověka na situaci vyvolanou například zdravotním postižením může vést k obnovení pracovní schopnosti ve vymezeném rozsahu“*. Posudky v souzené věci prokázaly, že hlavní příčina nepříznivého zdravotního stavu žalobce, tj. onemocnění páteře, vykazovala stabilizaci takového rozsahu, že vylučovala ponechání plné invalidity. Za této procesní situace, kdy krajský soud neměl pochybnosti o správnosti provedených posudků, se Nejvyšší správní soud ztotožnil s tím, že žalobce nebyl plně invalidní v době odnětí plného invalidního důchodu v roce 1998, ani v roce 2002, kdy byl jeho zdravotní stav opětovně přezkoumáván ke dni vydání rozhodnutí žalované. Nebylo proto podle Nejvyššího správního soudu ani nezbytné, aby byl v rámci jednání vyslechnut vedoucí znaleckého kolektivu IPVZ, neboť, jak bylo již výše uvedeno, krajský soud neměl důvod pochybovat o závěrech tohoto znaleckého posudku. Tím, že krajský soud vedoucího znaleckého kolektivu nevyslechl, proto nemohla být založena vada řízení.

Druhým důvodem kasační stížnosti stěžovatele je tvrzená nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé, tedy důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pokud jde o posudek doc. H., předložený žalobcem v řízení před soudem, je zapotřebí zdůraznit, že tento žalobcem předložený posudek nebylo možné považovat za znalecký posudek, jelikož se jednalo o posudek předložený ze soukromé iniciativy žalobce a nikoliv o znalecký posudek vyžádaný soudem. Takový soukromý posudek má pak v soudním řízení toliko charakter listinného důkazu. Skutečnost, že se krajský soud k uvedenému listinnému důkazu v kasační stížnosti napadeném rozsudku nevyjádřil, je sice pochybením krajského soudu, ale vzhledem k obsahu soudem provedených dvou posudků posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí a posudku znaleckého kolektivu IPVZ nemohl mít podle názoru Nejvyššího správního soudu tento nesprávný postup krajského soudu vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Pokud jde o námitky žalobce vztahující se k odměně znaleckého kolektivu, Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že o odměně za znalecký posudek bylo pravomocně rozhodnuto již usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 5. 2006, č. j. 2 Cad 23/2003 - 118, přičemž tímto usnesením byla IPVZ přiznána odměna celkem 25 298 Kč; žalobce zaplatil zálohu ve výši 18 000 a v kasační stížnosti napadeném rozsudku mu byla stanovena toliko povinnost doplatit zbylou částku znalečného tj. 7 298 Kč. V kasační stížnosti napadeném rozsudku tedy nebylo rozhodnuto o znalečném, nýbrž byla žalobci toliko stanovena povinnost uhradit zbývající část již dříve přiznaného znalečného. Za této procesní situace Nejvyšší správní soud nemohl posoudit námitky týkající se výše znalečného, neboť o něm krajský soud rozhodl v jiném, kasační stížností nenapadeném, rozhodnutí.

Ze všech těchto důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že ani důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tedy není dán. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

